

Bibliothèque numérique

medic@

Macquer, Pierre-Joseph - candidat /
Bellot, Louis-Florentin - président. -
An in Biliosis, Gelida glaciaticque
liquores Bradypepsiam praecavent.

1741.

*Paris : Typis Quillau,
Universitatis & Facultatis
Medicinae Typographi
Cote : ms 2329 n°39*

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCE,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS
*manè discutienda in Scholis Medicorum, die Sabbati vigesima-
septimâ Maii M. DCC. XLI.*

M. LUDOVICO FLORENTIO BELLOT,
Doctore Medico, Præside.

An in Biliofis, Gelida glaciatiq̃ue liquores Bradypepsiam præcavent.

I.

UAM à querelis orditur, vivitque planctus inter & miseras, vi-
tam, eam homini gaudio temperare vix concessum est. Adeò rarum
humanitatis & indolentiæ consortium! Natis, ut crescendi, sic
& ægrotandi necessitas; nec ærumnarum est finis adolescentiæ
terminus. Scilicet nulla non ætas sibi familiares experitur morbos,
ut plurimum *idiosyncrasia* fœtus aut comites. Insuper totum
vitæ spatium turbant anni tempora. A quorum vicissitudinibus & injuriis non
semper vindicant firmior corporis textura, consuetudo, frugalitas. Undique
mala circumveniunt; metuendum ab animo, sexu, regione, quiete, exerci-
tio, satietate, abstinentiâ. Tandem ingruit senectus, aut, quod idem est, infir-
mitatis complementum. En homo quemadmodum vivit; en quemadmodum

A

morborum procellis objicitur, quas & providere & antevertere curat *ῥῆμα*.
 Quæ medicinar pars præstantissima, sanis & imbecillis ita consulit, ut quod vel
 corporis, vel loci, vel victus, vel exercitii ratio detrahit, aut implet, resti-
 tuendo & extenuando, studeat emendare. Rarò quisquam non aliquam partem
 corporis imbecillam habet. Quod, & si de omnibus à Celso dictum accepimus ve-
 rumque confitemur, de Biliosis præsertim asserimus, quibus calidam temperiem na-
 tura finxit. Siquidem eos vexare solet Bradypepsia, ægrotationis genus molestissi-
 mum, imminens melancholiam, contumaciumque morborum prodromus, ven-
 triculi aliorumque viscerum chylosi famulantium vitio tribuendum. Hoc af-
 fectu tentatos non semper tenet *ἀνέμελα*, rarò exercent nausea, vomitus, oris
 amaror, diarrhæa, & alia quæ *ἀνέμελα* assidue comitantur symptomata. Idem
 illis, ac stomacho bene valentibus, cibi potusque desiderium, eadem in degustando
 voluptas est. Dum comedunt, beatos dices, dum digerunt, infelices. Expletam enim
 famem, paulò post sequuntur corporis gravitas, genarum rubor, veterinosus capitis
 corporis, præcordiorum inflatio, alta respiratio. Interpositis aliquot horis, gravatum as-
 sumptis stomachum declarant oscitatio, pandiculatio. Is, non sine aliquo doloris sensu
 distenditur, & ægrè, quasi concussus identidem jactatur. Attolluntur hypochondria, in-
 flatur abdomen, inquietum corpus stare loco nescit. Tunc fauces irrigat uberior
 salivæ proventus. Cum quâdam pectoris angustia, repetitisque præcordiorum suc-
 cussibus erumpunt ructus, nihil rancidi, nidorosi nihil, nihilque ex assumptis re-
 dolentes. Interim præcipientes è stomacho flatus intestina turbant tenduntque. Quo-
 rum anfractus cellulasque suis turbinibus dum subeunt, si quis obex viam præpe-
 derit, eunt redeuntque incertis vagantes sedibus, quò ruunt, quò conflunt, mur-
 mura, dolorem excitaturi. Hanc strepentium ventorum procellam fovet, pertina-
 naciter astricta Biliosorum alvus. Verùm hæc, licet molesta, tolerabiliora forent,
 si, sumptis per diem epulis, tantum contingerent. Illud enim habet commodi dies,
 quò corpori tempus exercitationi præstet opportunum, undè dicta mala quadam-
 tenus sublevantur, & vario rerum spectaculo, mentem à dolore quodammodo
 distrahat avertatque. Quæ solatia cum nox non afferat, scire licet, à cænâ, gra-
 viores noxas imminere. Humanam satietatem, in cæteris, placidior excipit som-
 nus, qui, tardè digerentibus non melior, sed asperior, vitæ pars esse solet. Somni
 quippe dulcedinem adimunt crebrius validiusque pulsantes arteriæ quæ caput malè
 feriunt. Mutat sæpè locum corpus, modò in alterutrum latum recumbens, modò
 supinum, modò erectum, prout respirationi serviendum est. Borborygmis obmur-
 murat abdomen. Arietant in epigastrium arteriæ. Inter hæc, si quid obrepit somni,
 vanis abstrusisque imaginibus terretur animus. Est ubi, inter soporis initia, versùs
 costas sublato diaphragmate, coercitisque in œsophago flatibus, ager tantum non
 suffocatus excutitur, attonitusque vires recolligit, ut forti inspiratione compressi,
 qui stomachum œsophagumque distendunt, venti fursùm sibi viam facere co-
 gantur. Sic miserè torquentur, sic medias sæpè noctes transigunt, quorum stoma-
 chus ventorum patria est. Atque utinam tandiù vexatum corpus reficeret super-
 veniens fera licet altissimi soporis quies. Sed somno etiam longissimo, non
 capitis vigor, sed hebetatio, non oculorum acies, sed caligo, non corporis vires,
 sed languor succedunt. Quæ tamen exercitio paulatim evanescunt. Hæc tardè con-
 coquentium mala, pro assumptis modò leviora, modò graviora, accersunt calor,
 & quæ à calore pendent, acrior humorum crasis, auctaque fibrarum contractio.

CHOLERICORUM declarant temperiem principia, quæ bilem componunt. Illa videlicet, ut sapor, pinguibus *alkalinis*que constat partibus. Quod & sensuum evincitur testimonio, & usu *analytice* comprobatur. In iis ergo, quorum sanguis ad *alkalinam* vergit indolem, redundat bilis, quæ eò acrior, quò minus pinguibus temperatur particulis. Hinc obesorum bilis hebetior, gracilium amaricantior & majoris potentia. Hanc autem sanguinis idoneam bili generandæ crasim à calore foveri, nullus inficias iverit. Planum enim est omnibus non solum imminui, sed & refrenari bilem, ab iis quæ motum sanguinis tardant, dum eam augment & exasperant quæcumque fibris stimulum addunt, aut humoribus impetu. n. Quid præterea, salibus in sanguine contentis acrem *alkalinam*que conciliaret indolem, nisi calor, à quo partes aqueæ dissipantur, salinæ verò evolvuntur vimque suam recipiunt. Itaque, biliosos calido præditos temperamento asserere ne dubites, eorumque fibras, hæc de causâ, fortius tendi, validiusque contrahi. Quid enim aliud indicarent pulsus celeritas & magnitudo, Biliosorum ad iram veneremque proclivitas, eorumdem edacitas viresque, quibus labores ferunt quàm durissimos. At ex ipso virium fonte, si plurimum vigoris muscoli trahunt; multiplices exurgunt causæ à quibus abdominis viscera debilitantur. Quapropter suspecta, habere sua bona debent Biliosi, dum corporis robur intendi sentiunt. Caveant igitur, ne libidini aut gulæ plus æquo indulgeant, moderandisque potius quàm concitandis viribus studeant. Quemadmodum enim in pituitosis à redundante sero emollitæ fibræ laxantur, sic à calidis acribusque, qui in Biliosis prædominium obtinent, humoribus sollicitatæ rigescunt, & ad resiliendum promptissimæ sunt. Illa vero fibrarum contractio, propulso à corde sanguini, viamque per arterias ad abdominis viscera molienti, majores, quam alibi, resistentias opponit. 1°. Quòd reflexæ magis & implicatæ sint, quæ ventriculum, intestina & mesenterium alluunt, arteriæ. 2°. Quòd ubi causa contractionis accedit, earum diametri magis etiam angustentur, ut potè quòd nullæ consistentes partes circumjaceant, quibus illarum parietes sustineantur. 3°. Quòd in dictis partibus, & majori nervorum apparatu instructis, & ipsam bilis materiem suppeditantibus, causa contractionis procul dubio fortior est. 4°. demùm, quòd, eadem de causâ, pigre admodum ad venam portarum progrediens sanguis, alii, per ultimos arteriarum recessus, idem iter pone facturo sanguini, non leve affert impedimentum. Ex iis, & Bradypepsia, causam & Symptomata quæ hoc vitio laborantes malè habent, tutus inferas. Nec diversum sentiet quisquam, nisi negaverit, à fervido sanguine, validissimo cordis impulsu, ad abdominis viscera indefinenter protruso, ibique, ob superandos obices, moras neccente, æstum & ardorem suscitari. Negabit autem nemo, nisi in medicinâ hospes aut inexercitatus. Quis insuper inficias iverit, in angustatis contractisque extremarum arteriarum sinibus, secernendos humores premi magis quàm impelli, plus densari quam dividi, at proinde lentos esse succos quos ventriculi & intestinorum glandulæ fundunt. Undenam autem digestionis opus tardaretur, nisi quòd segnior foret in alimenta fibrarum ventriculi motus, & hebesceret succi gastrici vis diluens dissolvensque? Siquidem, contractis plus æquo ventriculi fibris, ingesta coerceri, non arteri, iisdem nimium tensis, non subigi, spisso pigroque succo gastrico, malè dilui, in confesso est. Quæ quidem impedimenta cum foveat Biliosorum temperies, quid mirum si Bradypepsia tam frequenter divexentur, si semper calidioris victus errores juventutisque delicta luat eo-

4

rum stomachus. Neque enim diutius in ventriculo morari non possunt ingesta, quæ vix penetrat diluitque succi gastrici vis obtusior, neque non rarefcere aër quem expandit ipsius ventriculi fervor. Sic expansi aeris, & calore continuo rarefacti, quæ sint vires, si noveris; nec stupebis distentum, ad dolorem, ventriculum, nec præcordiorum inflationem, nec difficilem respirationem, nec capitis torporem, aliaque lentæ concoctionis symptomata, mirabere.

I I I.

PRISCIS temporibus, solâ hortante naturâ ducti homines, varias invenère refrigerandi potûs artes, quò sitim fallerent, ardoremque viscerum restinguèrent. Hunc ad finem, vinum & aquam in puteis suspendebant, aut noctû frigidis ventis expositos liquores, ante solis ortum foliis lactucæ vitisque cooperiebant, ut frigus, quod nox dederat, interdû conservaretur. Verûm, ubi Luxuria mores Romanorum ad voluptatem vertit, excogitatum est, quomodo mensibus æstivis servarentur nix & glacies, quibus poculentis frigus induceretur. Hinc glacie vinum diluere usitatum est, & Nerone auctore, decoctam priûs aquam, circumpositâ niye refrigerare. Sed has Romanorum lautitias longe superat ætas nostra, quæ eò devenit industriæ, ut, Sirio ardente, non solûm frigescere liquida jubeat, sed etiam glaciem ipsam ipsamque nivem cogat æmulari. Stuperes artificium, quo fructuum horariorum succi, *melca*, caleus, *aphrogala* aliive liquores, horæ momento, gelu indurescant. Congelandus liquor, admixtis primûm saccharo, aliisque, quò palato magis arrideat, condimentis, in vas tenue ferreum demittitur, alio amplioreque vase, continendum. Huic trita glacies affunditur, quæ medii vasis externos, continentis internos, circumdet parietes, adeoque patens inter utrosque spatium impleat. Quò congelationis opus maturiûs perficiatur, duplici glaciei parti, salis marini unica portio additur, ut videlicet, promptiûs liquatâ glacie, soluta frigoris spicula densiori agnime liquorem subeant. Intensissimo gelu percitus, dum solidam formam acquirere cogitur liquor, artis est, interioribus medii vasis parietibus adhærentem glaciem cultro scalpere, ut in minimas partes divisa concreseat & levitate nivem referat. Quid non ingeniosa sitis commenta est? Quid non potuit humanæ industriæ stimulator & concitator luxus? Portentum diceres æstate mediâ, cum immoderato calore deflagrat aër, algere mensas, micare in scyphis deauratisve calicibus versicolores pruinas, multiformemque glaciem. In his deliciis quæ jucundè pascunt oculos, quas nulli, nisi frigidioris naturæ, non appetunt, habent Biliosi unde voluptati simul & valetudini consulant. His etenim, amico frigore recreantur fauces, alimentorum promovetur concoctio, viscera defervescent, mollescit fibrarum rigor, humorum temperatur motus, eorumdem acrior indoles emendatur, inhibita demûm rescipientium succorum distillatione, uberior corporis universi perficitur nutritio.

V

QUANTUM conferat ad sanitatem longævitatemque ciborum perfecta concoctio, ex eo potissimûm evincitur, quod primæ digestionis vitia, in suam perniciem, trahant cæteræ corporis partes. Inde patet quæ ratio habenda sit Cholericis, ut ea præcaveantur impedimenta, quæ stomachum a suâ functione turbant. Id emolumenti in decoctis infusilve calidis frustra quæreres. Iis

enim non reptimitur celerior sanguinis motus, sed augetur; non imminuitur, sed promovetur, humorum evolutio; non humidi prohibetur exhalatio, sed sudores eliciuntur. Quæ cum biliosæ temperiei plurimum adversentur, Bradypepsiae causam invitares, nedum arceres. Nec meliore ductus genio Cholericis, ad roborandum præmuniendumque ventriculum, aromatis carminantibusque conditos offerres cibos. Scilicet his mali fomes accenderetur. Calida, quæcumque sint, respuit Biliosorum natura, quæ frigidis humidari postulat. Vis igitur stet, in iis, vigeatque digerendi facultas? Gelidâ glaciatisque liquoribus audacter se proluant. Quid enim requiritur, ut alimentorum concoctio ritè peragatur? Sua nempe adsit liquoribus dissolventibus vis & *energia*, subigendi quoque, ventriculi fibræ, potestas servetur. At epotâ gelidâ, assumptisque glaciatis liquoribus non modò optatus hic scopus attingitur, sed etiam longè removentur caulæ, quæ mutuam hanc, quâ *chylosis* indiget, actionem, aut lædunt, aut inturbant. Recepto, intra ventriculum, amico frigore, expansi nimium aeris vires non experiuntur fibræ valentiores factæ, nec rumentem stomachum arguit difficilior respiratio. Sic igitur agunt, in alimenta, subigentes solidorum potentia. Nec eadem de causâ, major faciliorque esse non potest ingestorum dissolutio, cum ex recreatis faucibus uberior scaturiat saliva, cum insuper illius, succique gastrici vires plurimum adjuvent gelidi liquores. Siquidem, dum motû, nativoque ventriculi calore, paulatim liquantur frigida spicula quæ liquidas minimasque partes coercebant, hæ statim atque expediuntur, quasi factò vortice ruunt in obvias alimentorum partes, repetitis motibus, brevi dividendas. Hinc glaciei nivique, dum liquefiunt, tantum inesse virtutis ad dissolvendum, nemini non obvium est. In solvendis autem comminuendisque cibis, illud habent utilitatis frigida, quod, sensim tantum, mobiliiores eorum moleculæ expediuntur, unde singularum, separatus quidem, sed continuus, in vicina, impetus. Sic se junctis à se invicem, nihilominus tamen agentibus, aeris partibus, minuuntur ritèque solvuntur alimenta. Sic elaterii moderatore frigore, non distenduntur, sed liberè moventur ventriculi fibræ. Sic etiam, amicè conspirantibus moventium ac diluentium viribus, non turbida concitatur fermentatio, non exoritur ventosa tempestas, sed perfectior conficitur, placidiorque ciborum concoctio. At frigoris beneficia partiuntur, cum ventriculo, cætera quæ apparant Chymum abdominis viscera. Quibus quantum decedit æstus, tantum fibræ mollietiei, tantum vasis diametri, tantum proinde fluxuro per ea sanguini, loci facilitatisque, accedit. Puriores inde Pancreatica intestinalisque lymphæ, fluidior bilis, expeditæque musculares intestinorum fibræ, suum faciliè ad perfectam chyli elaborationem conferunt symbolum. Ille demum, non crassioribus scatens ramentis, sed laudabili succo dives, æquo pede per vasa lactea progreditur, novamque suppeditat sanguini materiem, arteriarum motui promptam obsequi, nulli non diametro aptari facilem, fibræ mollietiem, cunctis partibus nutrimentum allaturam.

V.

BRADYPEPSIÆ causam, ingruentesque flatuum procellas, in Biliosis, frigido pituitâque madenti ventriculo, malè, cum Medicorum vulgo, assignares. Frigidæ corporis plagas non instant venti. Cachecticorum, Phlegmaticorumque gelido stomacho parcat, qui Melancholicis, Atrabilaris, Biliosisque ferè semper insultat, Æolus. Quid aliud, præter siccitatem & æstum, sus-

citataque inde fibrarum corrugationem, arguit, tardè digerentium alvus adstrictior? Quid indicant, nisi concitatiorem sanguinis motum, exhaustasque adeo minimorum vasorum fibras, & sibi, magis quam par est, adhærentes, Biliosorum gracilitas & macilentia? An non etiam viscerum abdominis contractionem, difficileque idcirco reduci fervidoque sanguini vias commonstrant, frequentes Cholericis Hamorrhoidum cruciatus. Humidi frigidique penuriâ, si quæ laborat, maximè biliosa temperies. Quæ si in eo dolenda est, quod ex caloris exuberantiâ, plurimis pateat incommodis, illud tamen habet commodi, quod suavissimo potu, se ab iis immunem liberamque servare valeat. Gelidâ igitur congelatisque liquoribus Biliosi solatium quærant, & unde adversæ valetudinis præsidia firmentur. Caveant tamen ab ingluvie, quæ ventriculo intestinisque gravis esset. Nec, cum omnium Biliosorum viscera non idem ardor depascatur, eundem omnibus refrigerationis gradum utilem esse censemus. Calorem temperare volumus, non extinguere. Stomacho etiam malè consuleret Biliosus qui glaciatis tantùm liquores assumeret, quorum refrigerandi virtutem infringeret, facta calidis aromatisque conditio, quæ, si quid voluptatis, nihil certè utilitatis habet. Alias quoque cautiones desiderat gelidæ potus, qui pueris senibusque minori, quam mediis ætatibus, adjumento est, neutiquam tamen, dummodo assueverint, nocumento. Neque sibi prospiceret qui contra consuetudinem, à calidis, ad frigida pocula, subito transfret. Paulatim id fieri necesse est, si sanitatem deliciis anteponas. Objicient forsan matutinæ *thermoposæ* amatores, à gelidis liquoribus, faucibus induci raucitatem, pulmonibus catarrhum, ventriculo & intestinis dolorem. Ita est nonnumquam, sed inassuetis incommodat gelida, cujus salutarem efficaciam frequentior usus commendat. Caterùm, non Phthisicis, non Asthmaticis, non Cafariis, non Pituitosis, non ab immodico labore sudantibus, sed sanis sed Biliosis, glaciem præscribimus. Frustra etiam argueres, refrigeratis visceribus, imminuto proinde sanguinis motu, præstò sequi plurimorum morborum parentem, obstructionem. At freno, non calcare indiget Biliosorum sanguis. Nec est quod ventriculi fabricæ gnarus, Hippocratisque fretus testimonio, clamites, frigus esse nervis infensissimum. Illud idem cum Hippocrate, de intempestivo frigore, libenter annuimus. Biliosis autem non intempestivè dari frigidam auctor est ipse divinus senex; frigidissimi potûs usum, non modo valetudinis tuendæ causâ, sed etiam juvandæ coctionis, plurimùm valere, optimi, inter diæteticae medicinæ principes, Celsus & Galenus, prædicarunt. Ventribus, ejusdem Hippocratis judicio, sæviente hyeme calidioribus, idcirco consultum voluit natura, dum liquida gelu constringit. Hac enim tempestate ideo celerior concoctio, quod frigidior potus. Quid plura? Tardo pigroque sanguini planiori sternendæ viæ, antevertendis ideo obstructionibus, rumpendisq; obicibus, aptissimum esse liberaliorem gelidæ potum, probant sanati hæmorrhoidum pertinacissimi dolores, quos inealsùm oppugnaverant iterata phlebotomia, balnea, fomenta, congregataque internorum diluentium familia. Perpendas, quantum prægnantium stomacho, negotii facessat refluus lentescensque sanguis; quot ex hoc fonte læsam concoctionem comitantia symptomata pullulent. Hæc, licet remediorum omnium vim eludere soleant, fugant tamen, nec rarò, glaciati liquores. Siculos, Hispanos, aliosque calidarum regionum incolas interroga, undenam apud eos grassari desierint pestilentes putridæque febres, quæ, quotannis, numerosissimam hominum prolem è medio tollebant; à gelidæ potu, primarum viarum obstructiones, flu-

7

xuram inde putredinem arcente & præcavente, istud beneficii dubio procul
acceptum referent. Thermopotarum itaque partes linquere gestiat Biliosus qui
valere vult & senescere; gelidos sequatur potus, à quibus quantum jucundi-
tatis promittitur, tantum sperandum est emolumenti atque sanitatis.

Ergò, in Biliosis, gelida glaciatiq; liquores Bradypepsiam præcavent.

Proponebat Parisiis, PETRUS-JOSEPHUS MACQUER;
Parisiinus, Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1741.
à sextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1741.